

Kazališna skupina Hrvata u Slovačkoj s novo priređenom predstavom „Kad laž zvoni“ u Devinskom Novo Selu

Predsjednik Radoslav Janković predaje buket zahvale predsjednici SR Zuzani Čaputovoj u Predsjedničkoj palači

HRVATSKA ROSA

Číslo | Broj 1/2023

Vydáva | Izdava: Chorvátsky kultúrny zväz na Slovensku, člen Chorvátskeho svetového kongresu

IČO 17 327 741 | Hrvatski kulturni savez u Slovačkej, član Hrvatskog svjetskog kongresa

Adresa redakcie: Hrvatska rosa, Istrijská 68, 841 07 Bratislava-Devínska Nová Ves

Tel.: +421-2-6476 1682, Fax: +421-2-6476 1496

E-mail: jdanicova@gmail.com, www.slovhrvat.sk

Šéfredaktorka: Ing. Jozefína Daničová

Redakčná rada: Mária Broszová, Ing. Jozefína Daničová, Ing. Alena Hrzíčová,

Ing. Radoslav Jankovič, RNDr. Ján Máasz

Layout: Mgr. Art. Mária Čorejová

Tlač: Kníhtlač Gerthofer

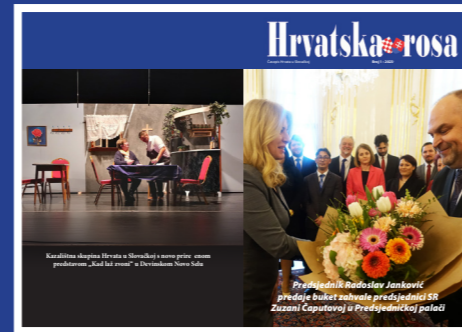
Vychádza štvrtročne (marec, jún, september, december)

Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

Registračné číslo: 2837/2002, ISSN 1336-1856

Distribuuje: Chorvátsky kultúrny zväz na Slovensku a chorvátske kultúrne spolky

Ročník XXII. EV 3167/09

Središnji državni ured
za Hrvate izvan Republike
Hrvatske

SADRŽAJ

Strana 4
14. Hrvatski kongres u Slovačkej

Strana 7
Predstavnici nacionalnih manjina SR u Predsjedničkoj palači

Strana 13
Šalni igrokaz *Kad laž zvoni*

Poštovani čitatelji.....3

14. Hrvatski kongres u Slovačkej.....4

Predstavnici nacionalnih manjina SR u Predsjedničkoj palači.....7

Priredbe u Čunovu kraj lanskoga ljeta.....9

Posjet delegacije FUEN-a u Čunovu12

Šalni igrokaz *Kad laž zvoni*.....13

Hrvatski bal Čunovo.....16

14. reprezentacijski bal ansambala Grbarčieta.....17

Naša Kobyła voljkada i danas.....18

Novosielci povidaju.....20

Vijesti iz Hrvatske.....22

ujednačenoj stopi od 19 posto, koja je pokrenula dodatna ulaganja u državu te povećala porezne prihode smanjujući sivu ekonomiju. Poslovna klima i uvjeti poslovanja u Slovačkoj su u samom vrhu. Slovačka je među prvih 20 zemalja u svijetu po “lakoći poslovanja”, kako je u pozdravnoj riječi naglasio slovački vele-

poslanik u Hrvatskoj Peter Susko: „ono što pokreće svijet nisu lokomotive, već ideje.“ Izložbu Zadranu i posjetitelji Zadra mogu pogledati do nedjelje, 5. ožujka 2023.

TONI MILANOVIĆ

POŠTOVANI ČITATELJI,

ušli smo u novu godinu i čvrsto vjerujem da nas u njoj očekuju mirni dani i unutar cijele naše zajednice što više dana ispunjenih međusobnim razumijevanjem. Samo se na taj način možemo nositi s novim izazovima, s novim, ali i tradicionalnim zadaćama koje nas u našoj hrvatskoj zajednici čekaju. Već danas možemo reći da će one svakako i dalje biti zanimljive kako za nas, aktivne organizatore odgovorne za njihovu uspješnu provedbu, tako i za aktivne članove pojedinih kulturnih društava, ali prije svega za Vas, naše gledatelje. Naši zajednički trenuci bit će njima obogaćeni i vjerujem da će pridonijeti tom željenom međusobnom razumijevanju. I za nas će to, između ostaloga, biti i jamstvo da se naša kulturna baština očuva.

Veliko ohrabrenje za naš daljnji rad u okviru hrvatske zajednice koja nedvojbeno pridonosi obogaćivanju kulturnog i društvenog života u Slovačkoj svakako je službeni poziv predsjednice SR Zuzane Čaputove

u Predsjedničku palaču, gdje je nacionalnim manjinama uputila riječi zahvale, ali i podrške i pomoći. Kratak osvrt na ovaj važan događaj donosimo na stranicama ovog broja časopisa.

Početak godine pripada svođenju računa u svim područjima našeg života. Hrvatski kulturni savez u Slovačkoj učinio je to krajem prošle godine na svom 14. kongresu, na kojem su sudjelovali delegati iz pojedinih društava. U istom razdoblju to čine i pojedina hrvatska društva bilo na svojim godišnjim skupštinama ili drugim sastancima svojih članova.

Ovogodišnji početak godine prije korizme je nakon prethodne pandemijske pauze posvećen tradicionalnim hrvatskim balovima organiziranim od strane pojedinih hrvatskih društava. Donosimo vam nekoliko zanimljivih pogleda na hrvatsku zabavu.

Nakon dvogodišnje pauze se u ovom razdoblju u pojedinim hrvatskim selima, ali i u susjednim zemlja-

ma, Mađarskoj i Austriji, predstavila Kazališna skupina Hrvata u Slovačkoj s novo priređenom komedijom Kad laž zvoni. O ovoj aktivnosti Hrvatskog kulturnog saveza u Slovačkoj čitajte više u ovom broju časopisa iz pera jednog iz glumcev ove komedije.

Časopis Hrvatska rosa i dalje će nastojati predstavljati vam na svojim stranicama svrhu i tijek pojedinih hrvatskih kulturnih i društvenih događanja, njihove organizatore i konkretne aktere. Ambicija ovog našeg časopisa je i dalje donositi zanimljive suvremene poglede naših suradnika i na povijest dolaska Hrvata u Slovačku, no prije svega ćemo nastojati bilježiti i donositi sliku aktualnih zbivanja u pojedinim hrvatskim selima. U pojedinim brojevima bit će i redovitih tematskih rubrika.

JOZEFÍNA DANIČOVÁ

14. HRVATSKI KONGRES U SLOVAČKOJ

Delegati iz pojedinih hrvatskih društava su se kraj lanskoga lieta, 26. novembra sustrili va hrvatskom muzeumi u Devinskom Nuovom Selu na 14. hrvatskom kongresu Hrvatskoga kulturnoga saveza u Slovačkoj. Kroz kongres je vodila dopredsjednica odbora HKS Mária Hanny. Na početku je učasniov pozdravil predsjednik saveza Ing. Radoslav Janković. Iz njegovog glavnoga referata na ovom kongresu o bogatim aktivnostima Hrvatskog kulturnog saveza u Slovačkoj smo izabrali:

Aktivnosti saveza predstavljaju široku paletu šarolikih priredbov orjentiranih na različite skupine pripadnikov hrvatske nacionalne manjine i ostale građane u Slovačkoj. Važnu grupu aktivnosti u ovom razdoblju su predstavljali projekti podupirani Fondom za podupiranje kulture nacionalnih manjina i Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Kod financiranja pojedinih projektova u ovom razdoblju je bilo financiranje pojedinih projektova realizirano kombinacijom prije spomenutih financijskih izvora. Izvan prije spomenutih izvora jesu to bila i financijska podupiranja za pojedine projekte iz gradskih četvrti Hrvatski Jandrof, Čunovo, Dubrava, Glavnoga grada Bratislave, nadacije Volkswagen i ZSE i ostalih.

Prvu skupinu aktivnosti su predstavljale tradicionalne svakogodišnje smotre našega hrvatskoga folkloru u Slovačkoj. Izmed njih triba spomenuti: 31. 32. i 33. Festival hrvatske kulture u Devinskom Novom Selu, svakogodišnje Hrvatske dane u Čunovu, Devinskom Novom Selu, Hrvatskom Grobu i Hrvatskom Jandrofu, 7., 8., 9. i 10. Festival „Dobrodošli“ u Požunu, u okviru ko-

Učasniov kongresa je došao pozdraviti i veleposlanik RH g. Aleksandar Heina

ga je bila u ljetu 2019. organizirana i priredba „Po staza naših starih“, i to u suradnji s „Društvom gradišćanskih Hrvatova u Madjarskoj“, dalje galakonzert hrvatskih folklornih društava u Bratislavi pod nazivom „Večer folkloru Hrvata u Slovačkoj“ 2019., 2020., 2021. i 2022. Nažalost u ljetu 2020 i 2021 nije bilo moguće zbog pandemije Covid – 19 održati sve ove priredbe.

Drugu grupu aktivnosti predstavljaju projekti iz područja štampe, kade je potribno osobito spomenuti časopis HRVATSKA ROSA, ki izhaja jur 20 ljet dugo i knjige koje su bile izašle, i to: 2019 – V. Žganec, M. Meršić: Jačkar Hrvatske narodne jačke iz Gradišća (reprint), 2020 – D. Kleinova: Janicini prazniki – Janikine prázdniny, 2021 – Rječnik no-

vosielskoga guovora – Slovník devín-skonovoveského chorvátskeho dialektu, 2022 – R. Janković: Jandrofski jačkar – Jarovský spevník. Važno je da se nam je ugodalo u ovom razdoblju izdati četire knjige na hrvatskom, ča isto jako pomaže sačuvati naš hrvatski jezik i kulturu.

V okviru hrvatskoga folkloru se je nam bilo u ovom razdoblju ugodalo stabilizirati i razvijati naše hrvatske folklorne skupine, kih imamo danas ukupno 11. Uspjeli smo i u području razvitka hrvatskoga jezika kod naše mladine, kade smo realizirali neke važne projekte FP-KNM, kao naprimjer: „Jezični tečaj“ u Hrvatskoj u Selce 2019. U ljetu 2019. se je ugodalo u Hrv. Jandrofu i Čunovu uz pomoć seoskih HKD-av nastaviti s tradiciom hrvatskih

igrokazov u Slovačkoj na našem staro-hrvatskom jeziku, ke smo predstavili po naši hrvatski seli. Važni za nas su bili i projekti organizirani u suradnji s Maticom iseljenika u Zagrebu izmed kih moremo spomenuti: nazočnost naših folklorišev kod projektova „Zimska škola hrvatskoga folkloru“, „Ljetna škola hrvatskoga folkloru“, „Najlipša Hrvatica u nošnji“, „Forum hrvatskih manjina“ itd.

Suradnja s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Slovačkoj, koja je bila odnosno dobra, je isto donesla i nekoliko skupnih projektova. U suradnji s Muzejom kulture Hrvata u Slovačkoj smo svako ljetu priredili neku izložbu.

Aktivnosti u okviru prezentacije hrvatske kulture u ovom vrjenu su

Na kraju zajednička pjesma "Hrvati mi smo svi brati" uz muzičku pratnju Ota Gregora

predstavljale i skupno organiziranje koncertov hrvatskih umjetničkih i folklornih društav u suradnji s seoskimi društvima, kao naprimjer: sudjelovanje muzičko-pjevačkoga ansambla „Rosica“ u međunarodnom gradišćansko-hrvatskom zboru „Pax et bonum“, svakoljetni Božićni koncerti u naši seli i ostalo.

Projekti jesu i ćeju ostati i u budućnosti izuzetno važan dio djelovanja Saveza, nakoliko otvaraju prostor i osiguravaju sredstva za sva naša seoska društva i aktiviste kod prezentacije naše hrvatske kulture, nje sačuvanje i razvitak, i zato će biti i u budućnosti potrebno njim dati pažnju koju tribaju.

Početkom ljeta 2021. je Hrvatski kulturni savez u Slovačkoj organizirao humanitarnu zbirku za u Hrvatskoj potresom uništenu Opću bolnicu „Dr. Ivo Pedešić“ u Sisku. Ova zbirka i pomoć je bila jako dobro primljena pripadnici naše hrvatske zajednice i našimi prijatelji. Tako smo mogli početkom lipnja 2021. preko ove zbirke pomoći bolnici u Sisku domacijom 8.500 Eur.

Jedan od najvažnijih i strateških ciljeva Saveza kao krovna tijela Hrvatov u Slovačkoj je osiguranje

podučavanja i podupiranje upotrebljavanja hrvatskoga jezika med pripadnici hrvatske nacionalne manjine u Slovačkoj. U zadnji dvi ljeti je bio redovito hasnovan hrvatski jezik u okviru liturgije i pratnje hrvatskih svetih mašov u Čunovu, Hrv. Jandrofu, Devinskom Novom Selu i Hrvatskom Grobu, ča smatramo kao uspjeh. U ovom crikvenom području je organizino svako ljetu i hrvatsko shodišće u Marijance.

U prošlom razdoblju je bilo uz značajnu pomoć veleposlanstva RH u Bratislavi ugovorom na 99 ljet osigurano dugotrajno riješenje za osiguranje prostorijev za djelovanje Saveza i Muzeja u ovi prostirija, kade smo danas u DNS. Ovako je osigurano upotribljavanje ovih prostorijov za prezentaciju hrvatske nacionalne manjine u Slovačkoj. Zahvalni smo, da se je ova stvar konačno po dugi ljeti nesigurnosti srićno završila uz pomoć svih zainteresiranih.

Visoko si cijenimo financijsko, materijalno i moralno podupiranje naših obćinov i načelnic i načelnikov, s kom brojimo i u budućnost i bez kojega bi bilo jako teško naše aktivnosti realizirati.

Zahvalni smo i za dobru suradnju s Veleposlanstvom RH u Bratislavi, ova suradnja ima doprinos i na području boljih kontaktova s našom starom domovinom i ojačava stanje naše hrvatske manjine, kao autohtonne manjine u Slovačkoj prema većinskom narodu i državnim tijelam Slovačke republike, i prema inozemstvu.

Zahvalni smo i Ministarstvu kulture SR, Uredu vlade SR i Središnjemu državnomu uredu za Hrvate izvan RH za stalno financijsko podupiranje, Veleposlanstvu RH u Bratislavi i Matici iseljenika u Zagrebu za podupiranje i ostale materijalne poklone.

Dozvolite mi, da na kraju poželjim nam vsim u budućnosti puno skupnih uspjehov, zdravlja i energije kod pojačavanja hrvatske svijesti pripadnikov naše hrvatske zajednice koja je isto važna i za bolje približavanje ljudi i kulturova u zajedničkoj Europi.

Tuliko novoizabran predsjednik Hrvatskoga kulturnoga saveza u Slovačkoj Radoslav Janković.

ČESTITAMO

PREDSTAVNICI NACIONALNIH MANJINA SR U PREDSJEDNIČKOJ PALAČI

Predsjednica u svečanom govoru prema pozvanim predstavnicima manjina

Predsjednica SR Zuzana Čaputová sastala se 17. 1. 2023. godine s predstavnicima nacionalnih manjina. U ime hrvatske manjine na ovom je susretu sudjelovao predsjednik Hrvatskog kulturnog saveza u Slovačkoj Radoslav Janković zajedno s predsjednicom Hrvatskog kulturnog društva u Devinskom Novom Selu Jozefinom Daničovou.

Predsjednica je nakon svećanih predsjedničkih fanfara pozdravila sve uzvanike u reprezentativnim prostorijama Predsjedničke palače u Bratislavi. U svom svećanom govoru istaknula je rad i doprinos pojedinih manjinskih udruga boljitku regija Slovačke, u kojima ove nacionalne manjine žive, a istaknula je i njihov utjecaj na razvoj demokracije i integracijskih napora cijele naše zemlje prema europskim strukturama.

Citiram iz njezinog govora:

„Sve pozitivne promjene u povijesti moderne Slovačke također su djelo nacionalnih manjina koje predstavljate“, rekla je predsjednica prisutnim predstavnicima manjinskih udruga. Zatim je dodala kako unatoč tome manjine ne dobivaju adekvatno priznanje i poštovanje. Citiram dalje iz govora predsjednice: „Moramo više pažnje posvetiti gospodarskom razvoju pojedinih regija i dosljednijoj primjeni jezičnih i kulturnih prava nacionalnih manjina“, istaknula je kritizirajući pri tome nedostatak političke volje „otvoreno razgovarati s manjinama o manjinskom zakonu“.

U ime pozvanih predstavnika nacionalnih manjina u Slovačkoj je predsjednica na pozivu zahvalio predstavnik njemačke nacionalne manjine Ondrej Pöss. I gospodin Pöss se kritički osvrnuo na to da

u SR ne postoji cjeloviti i moderni zakon o nacionalnim manjinama i da isti nažalost još nije ušao ni u proces usvajanja. U svom je govoru posebno istaknuo susretljiv pristup predsjednice prema nacionalnim manjinama, što svi doživljavamo kao njezin iskreni interes. Na kraju je u ime svih izrazio duboku zahvalnost na potpori i predsjednici je poželio još puno stvaralačke snage, radnih i reprezentativnih uspjeha koji su trenutno za našu zemlju nenadoknadivi i prijeko potrebni.

Na kraju se predsjednici na pozivu i pažnji osobno zahvalio i predstavnik hrvatske manjine, gospodin Radoslav Janković, uz buket prekrasnih ruža (slika na naslovnici).

JOZEFÍNA DANIČOVÁ

Predsjednica u prijateljskom razgovoru sa uzvanicima

Na kraju zajednička slika

PRIREDBE U ČUNOVU KRAJ LANSKOGA LJETA

Tamburaški orkestar Konjic

HRVATSKI I SEOSKI DAN U ČUNOVU

U Čunovu smo svake godine imali nekoliko većih kulturnih priredbov. Tu, već tradiciju, je nažalost na više dvoja ljeta prekinula pandemija korona virusa. Kad smo se malo oporabili i iz epidemije izvukli je opet došlo vrijeme kad smo se s najvećom energijom pustili u organiziranje novih priredbov. Prva velika priredba je bio Hrvatski dan prilikom čunovskoga kiritofa na dan svetoga Mihovila, na Miholju. Po staroj pravici držimo čunovski kiritof nedilju po svetom Mihovilu i lani je to ispalo na 2. listopada 2022. Iskristili smo sinergijski efekt i skupa sa seoskom samoupravom smo prvi put organizirali seoski i hrvatski dan zajedno, subotu pred kiritofom.

Na mjesnom nogometnom igrališću je selo zgradilo veliki šator za priredbe i u terenu je još stala poredica manjih šatorov u ki su se pojedina društva, i to ne samo seoska, naticala za najbolju riblju juhu / supu, drugačije rečeno, madjarski – halászlé. Početo vatrogasnim društvom prik nogometnoga, lovačkoga, ribarskoga društva do Hrvatskoga kulturnoga društva su bili svi zastupani. Žene su se opet naticale za najbolji vrtanj / kugluf. Uz to su u štandovi nudili i drugo: jilo, pilo i kolače. I tako se je putovalo od jednoga šatora k drugomu i doklje si skroz došao je bilo već škuro, zvijske su svitile i teško je bilo održati ravnotežu, ali to se samo šalim. Jednostavno rečeno bilo je jako veselo i zanimljivo za stare i mlade. U pozadini je bilo mjesto

za vrtuljke, odnosno ringlšpil i druge zabavne atrakcije. Nažalost je vreme počelo štrajkati, ali kiša se je spustila malo kasnije, kad je bilo već po naticanju. Škodu su sigurno imali u zabavnom dijelu ar su svi bižali u velik šator u kom se je zapravo počeo kulturni program.

U šatoru su postavili veliku pozornicu na koj su popodne nastupale pojedine mjesne folklorne grupe i gosti iz Hrvatskoga Jandrofa. Uz druge se je na programu predstavio i folklorni ansambl Čunovský krđel, bivše Čunovsko jato, koga smo pred prilično tridesetimi ljeti utemeljili kao hrvatski folklorni ansambl. Dalje su nastupali najmanji tamburaši, pak tamburaški orkestar Konjic, dičji folklorni ansambl Mini Ljuljanka i Ljuljanka, kao i Muško jačkarno društvo iz Hrvatskoga Jandrofa. Kroz program su vodili Kristina Maschkanová i poslanik mjesnoga zastupništva Marián Krist. Na kraju programa je za zabavu svirao sastav Čunovski bečari. U drugom bloku je Čunovske bečare na jednu uru zamijenio sastav Funky motion iz grada Priedvidza. I nakon njih su opet, do rane zore, svirali Bečari. Cijela priredba je bila dobro pohodjena i organizatori su zabilježili više od 500 posjetiteljev. Pokazalo se je, da je ovo dobar put skupiti Čunovce i njihove goste na jednom mjestu. Vidimo se na sljedećem kiritofu 2023.

JIVE MAÁSZ

Folklori ansambl Ljuljanka

Čunovski bečari

Kiritofska zabava

Organizatori priredbe – Jurica, Marek, Lenka, Kristina, Miško, Kristina, Mate, Kristian

KUŠANJE HRVATSKIH VINA

Kratko po kiritofskoj priredbi Čunovu je opet došla jedna interesantna priredba, na ku se je puno ljudi veselilo. Pod nazivom „Kušanje hrvatskih vina“ su svi zainteresirani bili jako znatiželjni i očekivali su kvalitetnu prezentaciju. Došlo je oko 130 gostov na ovo već treće kušanje vina, ko smo organizirali. Ov put, isto tako kao i pred tim, zamolili smo našega staroga prijatelja iz Hrvatske iz Čučerja Ante Korduna, da nam po njegovom izboru preporuča vina, koja se isplati prezentirati i kušati i s tim, da će on vina prezentirati.

Organizatori ove tradicionalne priredbe su prekrasno nakitili dvoranu Mjesnoga ureda u Čunovu u jesenski boja i pripravili su sve za kušanje vina. Mi drugi smo dan pred priredbom pričekali goste iz Čučerja na čelu s bivšim predsjednikom HKPD Bosiljak Ante Kordunom. Nam je bilo važno, da dojde stara ekipa s kojom

se već 30 godina družimo. Zapravo, ako bude sve dobro prošlo ufamo se v jeseni ovo ljeto proslaviti našu 30-tu obljetnicu druženja.

Tako je došao drugi dan, subota. Posjetili smo galeriju moderne umjetnosti Danubianu, ka je blizu sela i navečer smo se spravili na glavnu točku dana – kušanje vina. Kroz program je vodio Jive Maász, ki je prvo sve goste srdačno pozdravio. Na početku je Ante Kordun u kratkom govoru predstavio svoj izbor vina i razložio iz kih regiona su izabrana vina došla – iz najpoznatijih vinskih regiona Hrvatske, iz Slavonije, Istrije i Dalmacije i pak je predao rič glavnomu predavaču, mladom profesionalnom sommeljeru Eriku Dorušinecu. On je glavni sommeljer jednoga od najvećih vinskih poduzeća u Slovačkoj. Prezentiralo se je šest bijelih vrsti vina i dvije crne. Sve vrhunske hrvatske vinske vrste.

Prezentacija je imala velik uspjeh i nazočni bi rado imali slično kušanje vina češće. Morali smo obećati, da ćemo se potruditi ovakovu prezentaciju više puta organizirati. U HKD u Čunovu smo osvidočeni, da je ovo

jedna od najboljih priredbov za našu narodnu manjinu ar ljude to interesira a nas opet to, da se ljudi skupljaju i zabavljaju.

JIVE MAÁSZ

Ante Kordun iz Čučerja predstavlja svoj izbor vina

Sommelier Erik Dorušinec I pomoćnici

Naticanje, kgo će prvi otvoriti flašu

Ekipa iz Čučerja

POSJET DELEGACIJE FUEN-A U ČUNOVU

Kraj lanskoga ljeta, 18.11.2022, je Čunovo posjetila delegacija FUEN-a (Federal Union of European Nationalities – Federalistička unija europskih narodnosti), zastupnikov narodnih manjina i to prilikom godišnjega sastanka slavenskih manjina. Došlo je k nam preko 30 gostov iz 12 zemalji. Pred Čunovom su se zaustavili u Novom selu (Neudorf), pak su prošli prik granice u Bizonju i od ondje u Čunovo.

Kod prva točka njihovoga programa u Čunovu bio je posjet privatnoga seoskoga muzeja, odnosno etnografske zbirke njegovoga osnivatelja Jiva Maásza. Jive Maász je u svojem pozdravnom prigovoru kratko predstavio selo, Hrvate u Čunovu i naravno etnografsku zbirku. Pak su se gosti prošetalili kroz selo u kulturni dom. U kulturnom domu je je čekala večera s domaćimi čunovskim specijaliteti. Glavni menu je bila riblja juha s pasiranim povrćem i pečena friška dunavska riba na

čunovski način. Ki nije željio ribu nije ostao gladan, drugi menu je bilo pečeno svinjsko meso s pečenim krompirom, zelenom i miješanom salatom. Poslije večere je predsjednik Hrvatskoga kulturnoga Saveza u Slovačkoj Radoslav Janković predstavio djelovanje saveza.

Za dobro raspoloženje pobrinuo se je tamburaški sastav TS Kajkavci iz Umoka (Fertőhomok), Mađarska. Jako nam je bilo žao, da nisu mogli svirati Čunovski bečari, ali ti su zapravo bili na tamburaškom tečaju sa mladincima. Uz dobro jilo, pilo i prijateljske razgovore se je i malo zapjevalo i potancalo. Za nas je bilo jako interesantno čuti kako se stoje manjine u drugoj zemlji Europe. Pak je već bilo dosta kasno i trebalo je dalje putovati. Gosti su zahvalili gostoprimstvu domaćina i oprostili su se.

JIVE MAÁSZ

Pozdravni prigovor Jive Maásza članom delegacije u seoskom muzeju

Predavanje u muzeju

Pažljivi slušatelji

Zainteresirani sudionici

ŠALNI IGROKAZ KAD LAŽ ZVONI

Člani Kazališne grupe Hrvata u Slovačkoj iz Hrvatskoga Jandrofa i Čunova nisu zaboravili na svoju publiku. Nakon od gotovo tri ljetne pauze zbog pandemije koronavirusa ka je značajno uticala na naš dotadašnji svaki-danji i društveni život su opet nastavili rad. Vjerovali su ali da tako kod do sada, va svi prošla ljeta, kazališna grupa će opet vrlo iznenaditi a zadovoljiti vjerne gledatelje, da ćeju bit spremni publici ponuditi novu predstavu i nastaviti na uspješnom predstavljanju naše hrvatske kulture.

Kad laž zvoni, predstava s koju trenutno glumci amateri obilazuju hrvatska sela pod redateljskim peljanjem Štefana Jankovića, ponovno je puna zabave, grotesknih situacija i ne manje važno, i moralne pouke.

Redatelj igrokaza gospodin Štefi Janković je svim ponovio glavni zamisou igrokaza, da dobar glas se čuje daleko, ali laž se čuje još dalje a na to je potrebno uvijek misliti. Pokazuje na probleme koji nastaju pri ovakom načinu funkcioniranja u društvu a vjerojatno i neposrednoj okolici, ako ljudi lažu jedni drugima onda će postepeno društvo, zajed-

nica početi živjeti u nekom virtualnom svijetu. Na pozornici se izmjenjuju stara i nova lica kazališne družine glumaca Hrvatskoga Jandrofa i Čunova. Iz nimškoga originala Markusa Lauterbachera „Die Lügenglocke“ su ovu ruralnu komediju prevodili na naš hrvatski jezik i predjelali u današnji čas i va našu gradišćansku okolicu Štefan Janković i Radoslav Janković. Tekst je prilagodjen, kako uvijek našem dijalektu.

Šalni igrokaz u tri čini pod nazivom " Kad laž zvoni", u predstavi Kazališne grupe Hrvata u Slovačkoj

jur deveti po redu, je imao premijeru 26.2.2023 u Domu kulture va Čunovi, sljedeći nastupi su bili 4.3.2023 va Velikoj dvorani Istracentra va Devinskom Novom Selu, drugi put 5.3.2023 va Hrvatskoj Kemlji (Ugarska) va njihovom Múvelődési Házu, zatim 12.3.2023 va Domu kulture va Hrvatskom Jandrofi i 18.3.2023 kao jur redovito i va ugarskoj Bizonji. Igrokaz va Čunovi je snimala Austrijska televizija i emitirala va magazinu Dobar dan Hrvati. Početak va Čunovi je bio vrlo dobar, ča je imalo dobar uticaj na sve sljedeće nastupe. Seda

su još pred kazališnu grupu dva nastupa va hrvatski sela Madjarske a to u Koljnofu – općini u zapadnoj Madjarskoj, nedaleko od grada Šoprona ka administrativno pripada Jursko-mošonjsko-šopronskoj županiji isto kao Bizonja i Kemlja, i pak va Petrovom Seli iz Željezne županije.

A sad sama izvedba:

Gradonačelnik Gustav je pozvao općinsko vijeće va svoju krčmu. Predlaže dobrostojećim, bogatim seuskim zastupnikom sudjelovanje na projektu noćnoga kluba i srodni problem stvaranja pogodnoga prostora na diskoteku, svotom svaki po 10.000 €. Nadaju se dobromu poslu i ekonomski dobro isplativomu projektu. Farnik preko crikvešnjakinju Ceciliju upada u te spekulativne planove iz lošu vijestu da je crikveni zvon spao iz turama i razbio se. Oštetilo je turam i stubište crikve, pinez za njegov popravak i novi zvon dovoljno nema. Zamolio je člane prisutnoga vijeće za donaciju. Ali najjednuč su četvorica nastali medju najsiromašnijima u zajednici. An-

ton je jedan siromaški teško živjeti seljak ki živi zi subvenciov i pomoći dobri ljudi. Ferinu elektrokšeft tekej neide dobro, troškovi i porez ga ruiriraju, kumaj mu ostane za život zi njegovu obitelji. Jure zi stolariju ima jedva na splaće i poreze, je sam smirom kad si zna drivlje kupit a valutu „Bog plati“ ku mu je ponudila Cecilija gor nepozna. Gustavu krčma isto ne ide jako dobro, kupiu je novi kotou za kuhane piva a to je njegove zadnje pinezi požjeralo. Crikvešnjakinje (isto i farnika) molba ostala je zasad neuslišana.

Crikvešnjakinji (svećeniku) u pomoć dolazi pomoćni konobar Miho. Miho, mladi električar koji dijela va krčmi „restoranu“, ogorčen je ponašanjem krupnih glava i smišlja plan sa zvonom koji može zazvoniti čak i ako ga nema. A zatim da lokalni bogatuši koji odjednom postaju najsiromašnji kada se od njih traži da daju doprinos na novi crikveni zvon budu ipak velikodušni.

Uz znanje farnika i pomoći od Valji – žene ča predpovida – gatara, školovani električar instalira nevi-

dljivi zvon ki zvoni svenek kad god ki u restoranu – krčmi laže, psuje, ugovara ili vara bilo koga drugoga ili komu škodu napravi. U krčmi zvon jedva da prestaje zvoniti.

Na sriću za sve nas, ne u stvarnosti, već samo na kazališnoj pozornici. I tako je zabava bila neizbježna.

Na ovaj način Miho počinje zaplet odmotavati. Rješavanje problema ovisi u dosjetljivosti i vještini konobara Mihe, koji se obvezuje bogate, ali škrte zastupnike da budu velikodušni.

Miho i crikvešnjakinja inzistiraju da bi samo donacija crikvi na novi zvon će zaustavit "zvonenie Gospodinovo". Lažu ne samo člani seoskoga savjeta, načelnik i krčmar Gustav, nego skoro svi ljudi u selu. Zvonenje je jur gotovo nepodnošljivo za sve. Na kraju nakon neuspješne potrage za nepostojećim zvonom su seoski savjetnici i sam načelnik pripravn darovati potrebne pinezi za novi zvon. Na kraju da ne bi stalno bili uhvaćivani kao lažljivci, prisiljeni su na sofnaste dare. Razlog doniranja

nije bio novi zvon ali da zvonenje zbog svake sprogovorene laži prestane ali ne da se odustane od laži, ugovaranja i prevaranja.

No Miho je najsretniji, jer njegov „izum“ prisiljava krčmarovu kćer Lizu da prizna da se zaljubila u njega. Mladi par jur planira vesjelje pri posvećani zvonov. Cecilija je ubećala da će pri farniku sve potrebno zarjedit.

Na uspješnom predavljanju naše kulture sudjelovali su redatelj i prevoditelj teksta Štefan Jankovič, glumci Ján Kausich – Gustav, krčmar

i otac Lize, Maria Wisplová – Kadi njegova žena, Jana Nováková – Valji gatara, žena ča predpovida, Tomáš Knotek – Miho konobar, Maria Brozsová ml. – Liza divojka konobara i kćer krčmara, Ján Németh – Anton seljak, Maria Brozsová – Cecilija crikvešnjakinja, Rudi Streck – Jure stolar, Renata Čaplová – Roza žena seljaka Antona, Martin Wolf – Feri električar, šaptačice Klára Wolfová i Renata Čaplová i meštri odgovorni za pozornicu Ján Kausich i Vlado Maschkan.

Za dasadašnji trud i zalaganje, osobito za izvedbe ke su donesle

čuda dobre zabavi, je potribno izrazit iskrenu zahvalu svim članovima kazališne grupe i svim ki su priredbe pripremali i obezbeđivali. Igrokaz donosi nasmiješene priče pune života, a ujedno i zrcalo danog vremena i društva, otkriva ljudske stavove i karaktere. Nazočni gledauci su se sigurno odreagirali od užurbanog svakodnevnog života, zaboravili na svakodnevne brige i proveli dvi ure jedinstvene zabave s nami.

RUDI STRECK

19. HRVATSKI BAL ČUNOVO

Bal su otvorili Jurica Maász sa sa predsjednikom HKD Jive Maászom i tamburaški sastav Šarmeri iz Zagreba

Po dugi dvi ljeti bez bala, se je ljetos otvorila balska sezona i u Čunovu. Na sam mesopust, odnosno petak pred mesopustnim vikendom, 17. veljače se je skupilo oko 180 balskih gostova u seoskom kulturnom domu. Kod ulaza se je svaki par ili pojedinac slikao i žene su dobile mali poklončić – balski medenjaka.

U prekrasno uređenoj dvorani je goste pričekala ugodna atmosfera, dva muzički sastavi i velika količina tombolskih nagrada. Goste pozdravio i program večera razložio je Jurica Maász pak je predao riječ predsjedniku HKD-Čunovo, Jivi Maászu, ki je kratko goste takaj pozdravio i sa svojom suprugom otvorio je bal laganim valcerom komu su se svi pridružili. Za zabavu i atmosferu su se skrbili sastav Delivery iz Hrvatskoga Jandrofa i TS Šarmeri iz Zagreba.

Osobito drago je nam bilo pozdravit na balu skupinu naših Čucerčana, ki godinama redovito dolaze. Ostali su do nedilje, tako to nije bio jedan bal, ali zaista trodnev-lje. To se mora prvo doživiti.

Bal je u ranoj zori uspješno završio, ništa neugodnog se nije dogodilo i svi su zdravi i dobre volje prošli jutro na spavanje, da bi popodne opet počeli s drugom rundom.

Svim organizatorom srdačno zahvaljujemo na njihovom trudu. Osobito Hanziju Kaušiću i kćeri Editi ki su preuzeli odgovornost za nakit dvorane, kao i svim njihovim pomoćnikom i balskomu organizacijskom odboru, obitelji Maschkan, Novotný, Bodič, Maász i svim, ki su bilo kakovim načinom pomogli. I da ne pozabim lipa hvala mladini, ki su prodavali sričke. Triba isto pohvaliti kuhinju i dobro uigranu ekipu konobarova.

Ljetošnji 19. Hrvatski bal je završio i čista srijeda je došla jako vrijeda, dovidjenja na 20. Hrvatskom balu.

JIVE MAÁSZ

14. REPREZENTACIJSKI BAL ANSAMBLA GRBARČIETA

DFA Grbarčieta i njihova voditeljica Nikoleta Grieslová-Krajčírová prije otvaranja bala

U subotu 28. siječnja 2023. godine su se članovi Dječjeg folklornog ansambla Grbarčieta iz Devinskog Novog Sela zajedno sa svojim roditeljima i prijateljima sreli nakon dvogodišnje „korona“ pauze na svom već 14. reprezentacijskom balu. I ove se godine održao već tradicionalno u našoj susjednoj općini Devín, u prelijepo ukrašenim prostorijama Doma kulture Devín.

Posjetiteljice bala pozdravila je njegova organizatorica, voditeljica ansambla Grbarčieta Nikoleta Grieslová-Krajčírová koja je sa svojim plesačima ovaj tradicionalni bal svečano otvorila. Atmosfera ovogodišnjeg bala je s obzirom na sastav posjetitelja bila obiteljska, vrlo opuštena i vesela. Svi smo se dobro zabavljali zahvaljujući glazbenoj grupi BE HAPPY koja je izvrsno i neumorno svirala sve do ranog jutra, kada su se posjetitelji bala počeli razilaziti. Smijeha i veselja bilo je

i dok se izvlačila tombola koja je bila zaista vrlo bogata zahvaljujući sponzorima bala, ali i roditeljima članova ansambla Grbarčieta, brojnim darovateljima i podupirateljima ovog ansambla. Naravno da je tu bilo i jako ukusne hrane i susretljive posluge zahvaljujući osoblju iz Penzióna na Majeri-Kaplna i njihovom voditelju.

Sudionici bala su kući odlazili zadovoljni govoreći: „već se sada veselimo sljedećem 15. reprezentacijskom balu 2024. godine.“ Velika zahvala ide i požrtvovnim i pouzdanim garderobijerkama.

Organizatori bala zahvaljuju svima koji su na bilo koji način pridonijeli tome da je i 14. reprezentacijski bal Dječjeg folklornog ansambla Grbarčieta bio uspješan na zadovoljstvo njegovih sudionika, ali i samih organizatora.

MONIKA MORAVČIKOVÁ

NAŠA KOBYLE VOLJKADA I DANAS

Službeno se zove *Devinska Kobyla* i Devinsko Novo Selo je prigrlila uz svoju zelenu sjevernu stranu. Iz Hainburga je siva, čini se ogromnija. S naše strane ima i dvoje djece, zovu ih *Glavica* i *Krpaš*. Krštenje i imenovanje svih troje dogodilo se potkraj prve polovice 16. stoljeća, kada je Štefan Batori, vlastelin Devinske tvrđave, ovdje naselio podanike zagrebačkog kaptola progonjene od Turaka. Oni su ovdje u novom kraju iz nostalgije ovjekovječili imena svojih rodnih sela. *Kobyla* po *Kobiljaku*, *Glavica* po *Glavnici* i *Krpaš* je dobio ime po svom izgledu, jer podsjeća na zakrpu. Sva tri brdašca gledala su netaknuto na naše selo gotovo tri stoljeća. Prvo od njih, *Krpaš*, osjetilo je ljudsku ruku sredinom 18. stoljeća. Ispod njegovog vrha ljudi su izdubili mjesto gdje se palilo vapno. U 19. stoljeću je iza *Krpaša* postojalo utočište od kolere i drugih pandemija.

U ljeto 1848. godine, malo prije nego što su željezničke parne lokomotive protutnjale podno *Kobyle*,

ljudi su oskrnavili i *Kobylu*. Za podvožnjake i mostove preko cesta i potoka ispod željezničke pruge trebalo je izraditi čvrste kamene temelje. Blokove za njih izrađivao je od kamena iz zapadnog dijela *Kobyle* talijanski klesar Ciutti. U ovom kamenolomu nazvanom po njemu postoji do danas nekoliko nedoklesanih blokova i duboka cesta usječena u samu *Kobylu* koja je nastala od konjskih kola natovarenih kamenim blokovima.

Moderna je željeznica brzo povezala udaljena mjesta koje je ranije bilo teško savladati, stoga nije čudno da je privukla pažnju vlasnika tvornice vapna iz austrijskog Stockeraua. Nemilosrdno su otvorili kameno srce *Kobyle* kako bi utvrdili kvalitetu njezinog kamena. Ovo srce ima *Kobyla* otvoreno i dan danas i zove se *Srce*. Pažljivo će oko primijetiti i jedan neuspješan pokušaj, tzv. *Malo srce* koje se ne može sakriti, ali nije toliko vidljivo. Stockerau je također pokušao doći do kamena u skroz istočnom dijelu *Kobyle*,

gdje su već Rimljani imali neveliku peć za proizvodnju stakla. Stockerau-u nije bio potreban kremen pijesak koji se ovdje nalazi, no ostavili su tamo Bijele stijene. Stoga su bliže Srcu uz željezničku prugu podigli kružnu peć, u kojoj se od 1870. godine iz vapnenca pečenjem dobivalo komadno vapno koje se željeznicom dopremalo na gradilišta diljem Austro-Ugarske Monarhije. *Kobyla* je svojim kamenom mogla nahraniti i drugu kružnu peć te drobilicu kamena. Dogovorila se s vjetrovima da će joj otpuhivati dim iz dva visoka dimnjaka. Stoga u Devinskom Novom Selu nema dana bez vjetra.

I danas *Kobyla* vidi duboko u tri države bivše monarhije. Vidi Beč i Alpe, Nežidersko jezero sve do Đera, Male Karpate i cijelo slovačko Zagorje. Također ljudi su već tada htjeli vidjeti sve do tamo. Na vrhu su imali svoje naselje Kelti, Velika Moravska je ovdje imala dvije utvrde. U naše vrijeme, 20-ih godina 20. stoljeća, tu je bila pozna-

ta turistička kuća, 1947. godine turističko prenoćište, 50-ih godina raketna baza, a od prošle godine 21. stoljeća prekrasni arhitektonski zanimljiv razgledni toranj. Iz njega se vidi da je sjeverna strana *Kobyle*

zelenilom prekrila svoje ožiljke, čak i to njeno otkriveno Srce posjetitelj teško ugleda. Nema više peći i dimnjaka, a olupina drobilice kamena više uopće nije opasna. Prošireno Devinsko Novo Selo se danas još

više pritišće na *Kobylu* koja je danas zaštićena modernom utvrdom zvanom **Zakon o zaštićenom prirodnom području**.

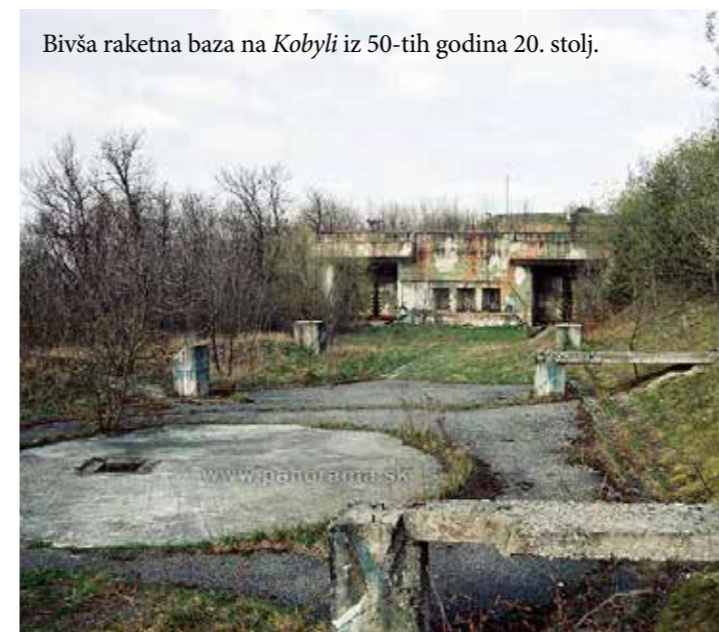
JOZEF KLAČKA

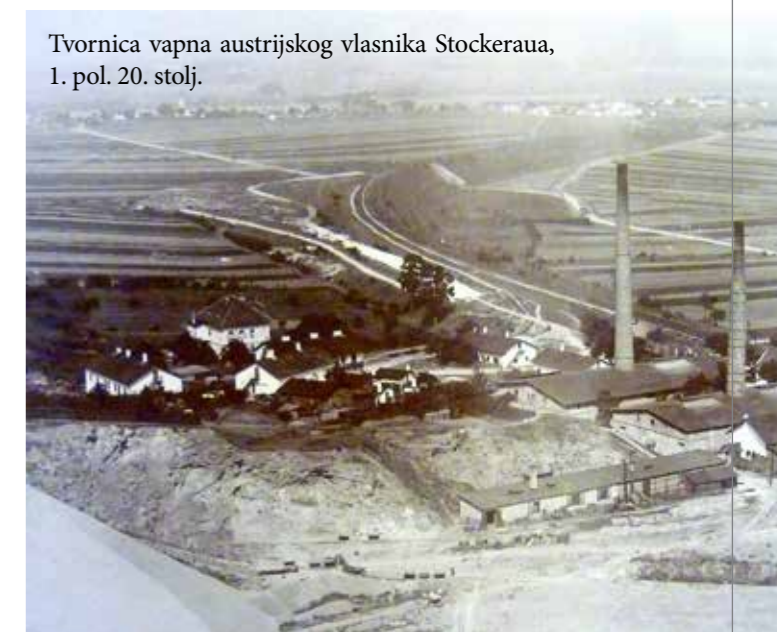
Turističko prenoćište na *Kobylu*, 1947. g.

Danas stoji na *Kobylu* zanimljiv razgledni toranj

Bivša raketna baza na *Kobylu* iz 50-tih godina 20. stolj.

Tvornica vapna austrijskog vlasnika Stockeraua, 1. pol. 20. stolj.

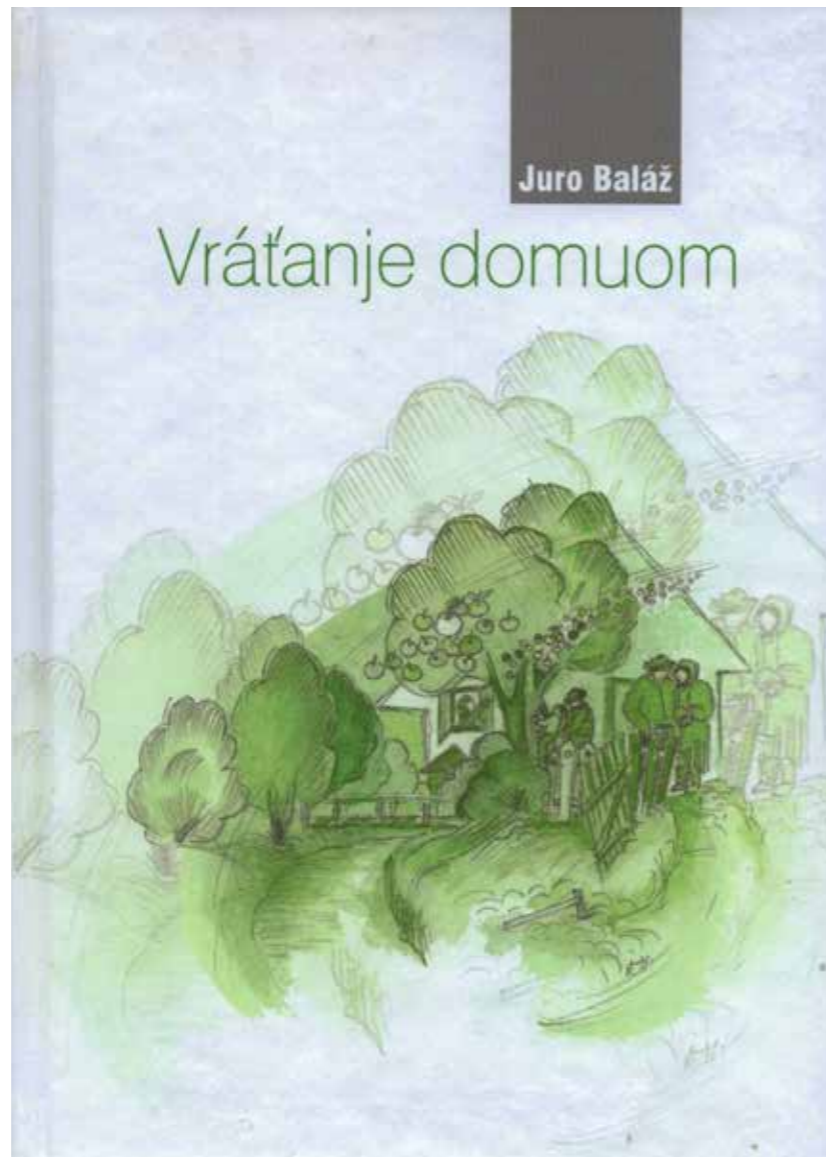
NOVOSIELCI POVIDAJU

U ovoj rubrici posvećenju pripovijedanju Novoselaca smo vam u prošlim brojevima kontinuirano predstavljali starija, ali i novija djela Novoselca Juraja Baláza koji se nakon dugog vremena vratio u rodno Novo Selo i na naše veliko zadovoljstvo nastavlja svoj stvaralački rad na svom materinjem hrvatskom jeziku. Uz njegovu suglasnost, koristimo priliku da vam detaljnije predstavimo gospodina Juraja Baláza i njegovo najnovije stvaralaštvo.

Juraj Baláž potječe iz obitelji koja je oduvijek nosila hrvatski identitet i sudjelovala u očuvanju kulture, tradicije, no prvenstveno u očuvanju, kako sam kaže: „našeg zlatnog hrvatskoga ričuovoga fonda“. Njegov djed Tomáš Baláž bio je vladin povjerenik u Devinskom Novom Selu, njegov otac Joško Baláž bio je član „Etnografske skupine Hrvatskoga kulturnoga društva u Devinskom Novom Selu“ i koautor prvog rječnika „Hrvatski dijalekt u Devinskom Novom Selu“ objavljenom 1991. godine.

Pečat hrvatske sredine, u kojoj je Juraj Baláž proveo svoju mladost, nosi kroz cijeli život. Korijenje koje ga je vezalo s Devinskim Novim Selo prekinuo je na duge 42 godine, kad je nakon ženidbe otišao za svojom suprugom Lubkom, pedijatricom, u selo Bojná. Ovdje je započeo novi život, u novoj sredini, s novim prijateljima, u novom zanimanju... O toj životnoj fazi je u svojoj knjizi „Vraćanje domuom“ napisao: „2011. godine sam napunio 60 godina. A čime da se ponosim? Da sam cijeli život bio seljak? Kad mi se učinilo da na polju smetam, otišao sam u šumu i tamo radio dvadesetak godina. Da me nije bilo puno doma, jer mi je posao bio važniji od obitelji? Da sam u svojoj pedesetoj godini morao priznati da više nemam glavu za studij na fakultetu? Dogodilo se i to da sam tri godine držao nastavu u poljoprivrednoj školi. Bilo je to iznimno lijepo razdoblje. Lijepa vremena, živjeti cijeli život sa ženom koja tolerira tvoje besmislene postupke. Tu trebam stati i zamoliti je da mi oprost. Još se sjećam da volim piti vino i pušiti, što se kaže, ko stari ciganin.“

Juro Baláž suvremeni je hrvatski novoselski pjesnik. Izvana čovjek prirodnjak, iznutra autor lirske poezije. Pjesmama i kratkim pričama nas pušta u svoj unutarnji, subjektivni svijet pun emocija, ljubavi prema bližnjima i prijateljima, prisjeća se svakodnevice u rodnom selu. Svoju ljubav prema rodnom mjestu iskazao je i u pjesmi *Imam to neg já* iz knjige „Vraćanje domuom“:

Imam to neg já

Já ti duojdem v Selo.
Neznam, ča je to za dielo,
ale ti mi z ničegar ništ, záčne bit veselo.
Škúro záčne bit bielo.
Tanko je vaj debelo.

A najednúč, o četiri ráno
puojdeš od jáčke v dielo.

Svoj duhovni svijet je Juro Baláž iskazao i u pjesmi *Pred mášu*:

Pred mášu

Maminka, tatko, brže mi dájte križit!
Ur bižím. Otác me čieka.
A nekajte se plákat, mor to je aj váš táta.

Dragocjene su pjesme u kojima nastoji očuvati ne samo stare običaje i tradiciju, zanimljive ličnosti, izvorna mjesna imena, nego i jezik kojim još i danas govore hrvatski stanovnici Devinskog Novog Sela.

Juraj Baláž iznimno je kreativan i aktivan pjesnik. Većina njegovih djela gotovo je nedostupna javnosti. Skrivena su u nekoliko bilježnica koje je svojom rukom napisao pjesnik. Nažalost, do sada je Juraju Balážu objavljena samo jedna, već spomenuta knjiga „Vraćanje domuom“, i to 2013. godine. Vjerujem da će doći vrijeme kada će neke od njegovih neobjavljenih pjesama ugledati tiskarski stroj, kao dio duhovne baštine iz Devinskog Novog Sela i o Devinskom Novom Selu.

MARTA ŽILOVÁ
15.09.2022.

VIJESTI IZ HRVATSKE

Izložba u Zadru: „Slovačka – zemlja inovacija“

U prostoru najvećeg trgovačkog centra u sjevernoj Dalmaciji - Supernova Zadar tijekom veljače otvorena je izložba pod nazivom „Slovačka – zemlja inovacija.“ Izložbu je organiziralo Slovačko veleposlanstvo u Hrvatskoj, a otvorenju je prisustvovao i počasni konzul Slovačke Republike u Republici Hrvatskoj, Goran Morović, istaknuti gospodarstvenik i građevinski poduzetnik. Na deset velikih panoa izložba predstavlja ideje, inovacije i izume koji su nastali u Slovačkoj. Od Ekokapsule do letećeg auto-mobila, od plutajućeg čistača oceana do autonomnog robota sposobnog „preživjeti“ i na drugim planetima. Što je Ekokapsula? Ecocapsule je samoodrživa mikrojednica. Koristi solarnu energiju i energiju vjetra za napajanje, dok svojim vlasnicima nudi udoban i učinkovit životni prostor. Što znamo o letećem automobilu? Prototipni leteći auto je uspješno izvršio svoj prvi međugradski let u trajanju 35 minuta, između slovačkih gradova Nitre i Bratislave. Hibrid zrakoplova i automobila, imena AirCar, oprem-

ljen je BMW – ovim motorom i pogoni ga običan benzin, adekvatan za bilo koji drugi benzinski automobil.

Hrvatska i Slovačka imaju tradicionalnu povezanost, dobru gospodarsku suradnju i dobru perspektivu razvoja te suradnje. Kako često navodi Hrvatska gospodarska komora, težnja je da se međusobna suradnja dodatno osnaži i intenzivira, posebno u sektorima koji su perspektivni za buduću suradnju. Često se ističe da prostora za jačanjem suradnje zasigurno ima, posebno u sektoru prometne infrastrukture, energetike, zaštite okoliša i graditeljstva. Slovačka ima višegodišnje iskustvo i širok raspon projekata i programa na kojima su radili, a koji su financirani iz EU sredstava. U čemu je tajna slovačkog gospodarskog zamaha? Prije svega, ističu stručnjaci, slovački uspjeh rezultat je odlučnosti provođenja bitnih strukturalnih reformi, a posebice fiskalne, reforme radnog zakonodavstva te porezne reforme. Konkurentnost je povećana velikim dijelom zahvaljujući takozvanom flat porezu, odnosno

